

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพ การปฏิบัติกิจกรรม การสนับสนุนจากครอบครัว
กับความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร

นางสาวนารีรัตน์ เชื้อสูงเนิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERCEIVED HEALTH STATUS, ACTIVITY,
FAMILY SUPPORT AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF ELDERS
IN ELDERLY CLUBS, BANGKOK METROPOLIS

Miss Nareerat Chuasungnoen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science Program in Nursing Science
Faculty of Nursing
Chulalongkorn University
Academic Year 2007
Copyright of Chulalongkorn University

501487

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพ การปฏิบัติกิจกรรม
การสนับสนุนจากครอบครัวกับความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ
ในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวนารีรัตน์ เชื้อสูงเนิน

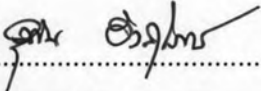
สาขาวิชา

พยาบาลศาสตร์

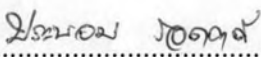
อาจารย์ที่ปรึกษา

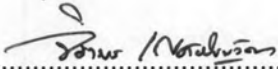
รองศาสตราจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา

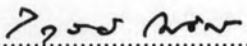
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เกศพิชญวัฒนา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

นารีรัตน์ เชื้อสูงเนิน: ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ภาวะสุขภาพ การปฏิบัติกิจกรรม การสนับสนุนจากครอบครัวกับความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร (RELATIONSHIPS BETWEEN PERCEIVED HEALTH STATUS, ACTIVITY, FAMILY SUPPORT AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF ELDERLY IN ELDERLY CLUBS, BANGKOK METROPOLIS)
 อาจารย์ที่ปรึกษา: รศ. ดร.จิราพร เกศพิชญวัฒนา, 121 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการรับรู้ภาวะสุขภาพ การปฏิบัติกิจกรรม การสนับสนุนจากครอบครัว ความผาสุกทางใจ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพ การปฏิบัติกิจกรรม การสนับสนุนจากครอบครัวกับความผาสุกทางใจในผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 250 คน ที่เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่ดำเนินงานภายใต้ สหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ แบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรม แบบสอบถามการสนับสนุนจากครอบครัว และแบบสอบถามความผาสุกทางใจ ผ่านการตรวจความตรงตามเนื้อหาโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ และจากการหาค่าความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 1.0, .95, .82 และ 1.0 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง
2. การรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับดี และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($r = .129$)
3. การปฏิบัติกิจกรรมของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความผาสุกทางใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($r = .441$)
4. การสนับสนุนจากครอบครัวของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผาสุกทางใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($r = .439$)

จากผลการศึกษาวิจัย ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพ การปฏิบัติกิจกรรม การสนับสนุนจากครอบครัว กับความผาสุกทางใจ ของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ในบริบทของสังคมเมืองหลวง ซึ่งมีลักษณะความเป็นอยู่ และวิถีชีวิต ที่แตกต่างจากสังคมชนบท สามารถนำความรู้เกี่ยวกับความผาสุกทางใจ และปัจจัยที่มีผลต่อความผาสุกทางใจ ใช้เป็นแนวทางในการดูแลเพื่อส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะด้านจิตสังคมแก่ผู้สูงอายุที่อาศัยในชุมชน

สาขาวิชา.....พยาบาลศาสตร์..... ลายมือชื่อนิสิิต..... นารีรัตน์ เชื้อสูงเนิน.....
 ปีการศึกษา.....2550..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... จิราพร เกศพิชญวัฒนา.....

##4777582436: MAJOR NURSING SCIENCE

KEY WORD: PSYCHOLOGICAL WELL-BEING / PERCEIVED HEALTH STATUS / ACTIVITY/ FAMILY SUPPORT / ELDERLY CLUBS

NAREERAT CHUASUNGNOEN: RELATIONSHIPS BETWEEN PERCEIVED HEALTH STATUS, ACTIVITY, FAMILY SUPPORT AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF ELDERS IN ELDERLY CLUBS, BANGKOK METROPOLIS.
 THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. JIRAPORN KESPICHAYAWATTANA, PH.D.,
 121 pp.

The purposes of this study were to 1) define level of perceived health status, activity , family support, psychological well- being 2) study relationships between perceived health status, physical activity, family support and psychological well-being of the elders in elderly clubs in Bangkok Metropolis. The Subjects were 250 elders recruited from 10 elderly clubs, selected by a multi-stage sampling. The instruments used for data collection were the Perceived Health Status Questionnaire, Activity Questionnaire, Family Support Questionnaire, and Psychological Well-Being Questionnaire. The instruments were tested for content validity by a panel of experts. The content validity of instruments were 1.0, .95, .82 and 1.0 respectively. Data were analyzed by using SPSS for Window, including frequency, mean, standard deviation and Peason's Product Moment Correlation Coefficient.

Findings were as follows:

1. Psychological well-being of the elders in elderly clubs, Bangkok Metropolis were at a high level.
2. Perceived Health Status of the elders in elderly clubs, Bangkok Metropolis were at a high level and positively correlated with psychological well-being at the .05 level. ($r = .129$)
3. Activity level of the elders in elderly clubs, Bangkok Metropolis were at a high level and positively correlated with psychological well-being at the .05 level. ($r = .441$)
4. Family Support of the elders in elderly clubs, Bangkok Metropolis were at a high level and positively correlated with psychological well-being at the .05 level. ($r = .439$)

Findings from this study contribute to an understanding of the relationships between perceived health status, physical activity, family support and psychological well-being of the elders in elderly clubs in Bangkok Metropolis. This study provides useful knowledge regarding psychological well- being of the elders and related factors which will be helpful in health promotion especially psychological health of the elderly in community.

Field of Study:.....Nursing Science..... Student's Signature:.....*Nareerat Chuasungnoen*.....
 Academic Year:.....2007.....Advisor's Signature:.....*Jiraporn K Wattana*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถยิ่งของ รศ.ดร.จิราพร เกศพิชญวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อคิดทั้งในด้านวิชาการ จริยธรรมและคุณธรรม ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่และเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมาซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งและสำนึกในพระคุณของท่านเป็นที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ. ดร. ประนอม รอดคำดี ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้กรุณาให้คำแนะนำในการใช้สถิติ

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่าง ๆ ทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและแก้ไขเครื่องมือวิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณ ประธานสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่กองส่งเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานครทุกท่านที่ให้คำปรึกษา แนะนำ เป็นอย่างดีและที่สำคัญคือผู้สูงอายุทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการบริหารสภาการศึกษาไทย ที่สนับสนุนทุนการศึกษา และเจ้าหน้าที่ คณะพยาบาลศาสตร์ ที่ช่วยเหลือติดต่อประสานงาน ให้การวิจัยครั้งนี้ ลุล่วงไปด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการสูงอายุและทฤษฎีการสูงอายุ.....	15
แนวคิดการรวมกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ.....	21
แนวคิดความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ.....	24
แนวคิดการรับรู้ภาวะสุขภาพในผู้สูงอายุ.....	30
แนวคิดการปฏิบัติกิจกรรมในผู้สูงอายุ.....	34
แนวคิดการสนับสนุนจากครอบครัวในผู้สูงอายุ.....	36
การดูแลผู้สูงอายุในชุมชน.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง.....	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	69
สรุปผลการวิจัย.....	70
อภิปรายผลการวิจัย.....	71
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	76
รายการอ้างอิง.....	78
ภาคผนวก.....	85
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและจดหมายเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ.....	86
ภาคผนวก ข เอกสารการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	93
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	99
ภาคผนวก ง ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม.....	110
ภาคผนวก จ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและผลการวิจัย.....	118
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เครือข่ายของสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2550.....	50
2	กลุ่มตัวอย่างชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานครที่ได้จากการสุ่มแจกแจงเป็นชื่อชมรม และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	52
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร จำนวน 250 คน จำแนกตาม เพศ ช่วงอายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ ลักษณะรายรับ รายจ่ายของครอบครัว โรคประจำตัว.....	53
4	ค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index, CVI).....	60
5	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability)	60
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ และระดับของการรับรู้ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็นรายข้อ	64
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ และระดับของการปฏิบัติกิจกรรมของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร จำแนกเป็นรายด้าน.....	65
8	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ และระดับของการสนับสนุนจากครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมเป็นสมาชิกผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานครจำแนกตามรายด้าน.....	66
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความผาสุกทางใจของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายด้าน...	67
10	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพ การปฏิบัติกิจกรรม การสนับสนุนจากครอบครัวต่อความผาสุกทางใจของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่เข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร.....	68
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ภาวะสุขภาพ จำแนกรายข้อ.....	111
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติกิจกรรมอย่างไม่เป็นทางการ จำแนกรายข้อ.....	112
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นทางการ จำแนกรายข้อ.....	113
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติกิจกรรมตามลำพัง จำแนกรายข้อ....	113

ตารางที่		หน้า
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสนับสนุนจากครอบครัว จำแนกรายชื่อ.....	114
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความผาสุกทางใจ มิติด้านความสามัคคี ปรองดอง จำแนกรายชื่อ.....	115
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความผาสุกทางใจ มิติด้านความสงบสุขและ การยอมรับ จำแนกรายชื่อ.....	115
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความผาสุกทางใจ มิติด้านการพึ่งพาอาศัยกัน จำแนกรายชื่อ.....	116
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความผาสุกทางใจ มิติด้านความเบิกบาน จำแนกรายชื่อ.....	116
20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความผาสุกทางใจ มิติด้านความเคารพนับถือ จำแนกรายชื่อ.....	117